

طرح انحلال ارتش از سوی مجاهدین خلق

۲۸ فروردین ۱۴۰۳ ساعت ۱۲:۴۵

موضوع شناسایی و دستگیری اعضای سازمان مجاهدین خلق توسط حکومت باعث شد تا برخی از اعضای سازمان به دنبال آسیب‌شناسی و بازسازی برآیند. بر اساس این سیاست، سازمان ابتدا ورود اعضای جدید را به عنوان سیاست اصلی خود در راستای ایجاد تغییرات مثبت به کار بست.

بعد از پیروزی انقلاب اسلامی، سازمان مجاهدین خلق که خود را سازمانی مردمی و ضدسلطنتی می‌دانست به یکی از دشمنان اصلی انقلاب تبدیل شد. مجاهدین در مخالفت با حکومت جدید از هیچ عملی دریغ نکردند. البته این سازمان در اوایل مواضع نرم‌تری داشته اما اقدامات ضدحکومتی این سازمان به تدریج افراطی شد. سازمان در اولین مخالفت خود موضوع انحلال ارتش را مطرح ساخت. موضوعی که بر پایه استدلال‌های خاص این گروه قرار داشت. اما امام به مقابله با این طرح پرداخت. با توجه به این مقدمه این سوال مطرح است که چرا مجاهدین خلق موضوع انحلال ارتش را مطرح ساخت و چرا امام با آن مخالفت کرد؟

طرح شعار انحلال ارتش

بعد از پیروزی انقلاب اسلامی، سازمان مجاهدین خلق برای آنکه خود را به عنوان بخشی از قدرت سیاسی نشان دهد، موضوع انحلال ارتش را مطرح کرد. البته تمام اعضای مجاهدین با این اندیشه همراهی نبودند و در این رابطه دودستگی و اختلافاتی وجود داشت. علاوه بر این، مجاهدین خلق با سایر گروه‌های چپ‌گرا نیز در این مورد اختلافاتی داشت. بر این اساس بسیاری از منابع دلالت بر این دارند که دودستگی‌های رخ داده در آن دوره تنها در سطوح اجتماعی مطرح نبود؛ بلکه این مسئله در مورد ائتلاف‌های مختلف از قبیل آنچه میان عده‌ای از اعضای سازمان اسلامی مجاهدین خلق و سازمان مارکسیستی فدائیان خلق در مورد انحلال ارتش رسمی و جایگزینی آن به وسیله ارتش مردمی روی داد و... نیز وجود داشت.^[۱]

با این حال سازمان مجاهدین خلق اولین بار در اسفند ۱۳۵۷ موضوع انحلال ارتش را مطرح کرد. بعد از آن مسعود رجوی از اعضای اصلی این گروه نیز بر آن تاکید کرد. رجوی در مصاحبه‌ای با مجله آفریقا و آسیا مطالبی را در این مورد بیان کرد. وی با اشاره به طرح انحلال ارتش توسط سازمان مجاهدین خلق در اوایل انقلاب، فرماندهان فعلی ارتش را مرتجع خواند و مدعی شد سازمان مجاهدین خلق از حمایت "پرسنل پیشرو مردمی ارتش" برخوردار است، رجوی در تبیین این ادعا حمایت ارتش را به خلبان مخصوص شاه که وی و بنی‌صدر را به فرانسه برد، خلاصه کرد و از پیوند ناگسستنی سازمان با ارتش سخن گفت.^[۲]

البته موضوع انحلال ارتش یکی از موضوعات مهم در اندیشه گروه‌های چپ‌گرا بود و جایگاه خاصی در تفکرات آن‌ها داشت. چنانچه در جزوه علی‌اکبر صفایی فراهانی یکی از افراد وابسته به گروه‌های چپ‌گرا در این رابطه آمده است: «حاکمیت انقلابی پس از واژگون ساختن رژیم حاضر تا تصفیه دستگاه‌های اداری و جایگزین ساختن ارتش انقلابی که مدافع حاکمیت مردم است به حال آماده‌باش انقلابی ادامه می‌یابد. انقلاب می‌تواند در میان افسران جوان ارتش کادرهای سالمی بیابد. در مورد تصفیه ارتش می‌توان از این فرمول استفاده کرد که همه امرا باید کنار گذاشته شوند یعنی اصل نادرستی آن‌هاست مگر آن‌ها که بتوانند از شرافت خود دفاع کنند.» [۳] با این حال گرچه موضوع انحلال ارتش پیش از انقلاب نیز در تفکرات مجاهدین جایگاه خاصی داشته اما این موضوع بعد از انقلاب رنگ و بوی سیاسی گرفته زیرا انحلال ارتش در آن دوره ضرورتی نداشت و ارتش با پیوستن به مردم، مردمی بودن خود را ثابت کرده بود.

تاثیر طرح انحلال ارتش بر عملکرد ارتش

شعار انحلال ارتش گرچه هیچ‌گاه اجرایی نشد؛ اما تاثیر سویی بر روحیه ارتشیان و عملکرد آن داشت. این شعار در حالی مطرح شد که ارتش به دلیل وقوع انقلاب با مشکلاتی مواجه بود. البته منظور از مشکلات به طور کلی مشکلات سیاسی بود که در سال‌های اولیه انقلاب وجود داشت. این مشکلات شامل لغو قراردادهای خارجی، طرح فروش اقلام عمده تجهیزات ارتش، از هم پاشیدگی سیستم اطلاعاتی ارتش، فراخواندن وابسته‌های نظامی، تضعیف آموزش و تعمیر و نگهداری، تلفات و ضایعاتی که در ماموریت‌های ارتش در برقراری امنیت در کردستان و مناطق ضد انقلاب اعم از نیروی انسانی و تجهیزات پیش آمده بود و مشکلاتی از این قبیل بود. مشکلاتی که تا حدودی باعث تضعیف ارتش شد و نتیجه‌ای جز آسیب زدن به کشور و امنیت آن نداشت. [۴]

واکنش امام به طرح انحلال ارتش از سوی مجاهدین خلق

اولین مخالف طرح انحلال ارتش امام بود. امام ماهیت مجاهدین خلق را به خوبی می‌شناخت و از طرفی به ارتش اعتماد داشت. ایشان بعد از آنکه مجاهدین طرح انحلال ارتش را مطرح کردند در سخنرانی‌های متعدد به آن واکنش نشان داد. امام به عنوان بزرگ‌ترین حامی ارتش در یکی از مواضع سخت و محکم خود طی پیامی در ۲۷ فروردین ۱۳۵۸ ضرورت حفظ ارتش را اعلام و در جهت انسجام و یکپارچگی ارتش، فرمان تاریخی و مهمی را صادر و روز ۲۹ فروردین را روز ارتش نامگذاری کردند. ایشان در این پیام فرمودند: اکنون ارتش در خدمت اسلام است و ارتش اسلامی است و ملت شریف لازم است پشتیبانی خود را از آنان اعلام نمایند. اکنون مخالفت با ارتش اسلامی که حافظ استقلال و نگهبان آن است جایز نیست. ما و شما و ارتش، برادرانه باید برای حفظ و امنیت کشورمان کوشش کنیم و به شرارت اشرار و اخلاص مفسدین خاتمه دهیم. [۵]

امام همچنین در یکی از سخنرانی‌های در این رابطه گفت: «افسران، درجه‌داران و سربازان رشید اسلام، شما خوب می‌دانید که منافقین، که امروز به عنوان طرفداران پروپاقرص «بعضی‌ها» اطراف آنها را گرفته اند، و به بهانه طرفداری از آنان دست به انفجار و درگیری مسلحانه می‌زنند، و هر روز در گوشه ای تشنج می‌آفرینند، همان‌ها بودند که از روز اول شعار انحلال ارتش را سر می‌دادند. من با قدرت ملت دلاور، مقابل ضدانقلاب که تصمیم گرفته است بعضی از افراد را بهانه قرار داده و علیه شما هر روز

دست به اغتشاش بزند، خواهیم ایستاد... امروز، منافقین و جبهه ملی و حزب دمکرات و تمامی ضدانقلابیون، دست در دست یکدیگر گذاشته‌اند تا شما و انقلاب پاک ملت را نابود کنند.» [۶]

سخن نهایی

سازمان مجاهدین خلق بعد از انقلاب به دنبال سهم‌خواهی بود. این سازمان دست خود را از انقلاب کوتاه می‌دید و مدعی بود برای پیروزی انقلاب تلاش زیادی کرده است. از این رو وقتی بعد از انقلاب نتوانست توجه مردم را به خود جلب کند، از طریق روش‌های براندازانه در مقابل انقلاب ایستاد. طرح انحلال ارتش گرچه با استدلال اعضای سازمان بر حذف عناصر غیرمردمی قرار داشت اما عملاً در راستای اهداف سیاسی این سازمان بود. مجاهدین درصدد بودند با این طرح، قدرت تاثیرگذاری بر امور سیاسی را به دست آورند و خود را بخشی از قدرت سیاسی تعریف کنند. اتفاقی که هیچ‌گاه عملی نشد.

[۱] - دانشجویان مسلمان پیرو خط امام، اسناد لانه جاسوسی آمریکا، جلد دوم، تهران، موسسه مطالعات و پژوهش‌های سیاسی، ۱۳۸۶، ص ۱۱۰

[۲] - یدالله ایزدی، روز شمار جنگ ایران و عراق : شکستن محاصره آبادان، ناکامی منافقین در براندازی نظام، جلد ۱۵، تهران، سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، مرکز اسناد و تحقیقات دفاع مقدس، ۱۳۹۶، ص ۸۷۰

[۳] - علی‌اکبر صفایی فراهانی، آنچه یک انقلابی باید بداند، ۱۳۴۹، ص ۱۶

[۴] - داود غرایق زندی، روایت دیگرگون از ماهیت سیاسی جنگ ایران و عراق: رویارویی ایمان در برابر زور، ننگین ایران، شماره ۲۴ (بهار ۱۳۷۸)، ص ۹

[۵] - جمعی از پژوهشگران، روز شمار تاریخ شمسی، قمری، میلادی، اصفهان، مرکز تحقیقات رایانه‌ای قائمیه اصفهان، ص ۸۱

[۶] - به کوشش جمعی از پژوهشگران، سازمان مجاهدین خلق پیدایی تا فرجام (۱۳۴۴-۱۳۸۴)، جلد ۲، تهران، موسسه مطالعات و پژوهش‌های سیاسی، ۱۳۸۴-۱۳۸۵، ص ۵۶۰

<https://www.cafetari.kh.com/news/49270/> خلق-مجاهدين-سوي-لارتش-انجلا-طرح